

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 5

OSO

Mapování terénu MČ Praha 5 v souvislosti s výskytem
osob bez přístřeší

Zpracovaly sociální kurátorky pro dospělé:

Dimitrovová Barbora, DiS., Havlíková Jana, Bc., Dis., Pokorná Iva, Mgr.

Duben 2017

Obsah

ÚVOD	4
CÍL PRÁCE	5
ZPŮSOB ZAJIŠTĚNÍ PODKLADŮ	5
VÝSLEDKY MAPOVÁNÍ	6
Podle trv. pobytu	6
Podle země původu CSP	7
Podle věku	8
Zastoupení podle pohlaví	9
Podle způsobu obživy a spolupráce s NNO	10
Osídlení podle okrsků MP	11
ZÁVĚR	12
PŘÍLOHY – fotografie z navštívených lokalit	14

Zkratky použité v textu:

AS – Armáda spásy

CSP – cizí státní příslušník

DHN – dávky hmotné nouze

EU – Evropská unie

HMP – Hlavní město Praha

HN – Hmotná nouze

ID – Invalidní důchod

MČ – Městská část

MMS – Mobilní sociální jednotka

MP – Městská policie

NDC – nízkoprahové denní centrum

NNO - nezisková organizace

OSO – Odbor sociální problematiky

PL – Polská republika

SD – Starobní důchod

SK – sociální kurátor/ka nebo /ky

SR – Slovenská republika

ÚP – Úřad práce

Úvod

Rada MČ Praha 5 přijala dne 14. 12. 2015 usnesením č. 46/1763/2015 Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a služeb souvisejících v MČ Praha 5 na období 2016 - 2018. Plánovanou aktivitou v *Oblasti osob ohrožených sociálním vyloučením, osob v krizi, etnických skupin a národnostních menšin* je mimo jiné i opatření 3.16 „Zajištění monitorování pohybu a výskytu osob bez přístřeší“.

Mapování terénu a ověřování informací z nejrůznějších zdrojů je naplňováním tohoto opatření. Cílem je vyhledat konkrétní lokality, zjistit počty osob bez domova, které zde pobývají, a dále zjištění jejich potřeb, dostupnosti a využívání sociálních služeb a sociální pomoci ať ze strany OSO, tak ze strany NNO. Vyhledávání lokalit a zde přebývajících osob (tedy těch, kteří jsou sociálním vyloučením ohroženi nejvíce), realizovaly sociální kurátorky ve spolupráci se strážníky MP.

Cíl práce

Hlavním cílem mapování bylo zjištění počtů osob bez přístřeší žijících na území MČ Praha 5. Mezi další cíle patřilo zjištění, zda takto žije více mužů nebo žen. S ohledem na to, že se zjištěné údaje porovnávaly s posledním provedeným a zveřejněným výzkumem, se vycházelo z podobných otázek jako v r. 2013. Dotazy byly zaměřeny také na místa trvalého pobytu, případně zemi původu zde pobývajících cizích státních příslušníků.

Sběr dat v terénu probíhal v říjnu 2016 a v druhé polovině měsíce března 2017, zpravidla v ranních a dopoledních hodinách, kdy byla větší pravděpodobnost výskytu zastižení osob v místech, která využívají k přenocování. Místa mapování byla předem vytipována, vycházelo se především ze znalosti terénu ze strany strážníků MP podle jejich okrsků (podrobné rozdělení jednotlivých okrsků je uvedeno ve zprávě z r. 2013).

Výzkum nezahrnuje osoby, které k přenocování využívají např. lavičky. Těchto osob se v naší MČ vyskytuje cca 20 (zdroj informace strážník MP). Další skupinou osob bez přístřeší jsou ti, kteří se zde pohybují pouze účelově a nepřespávají zde, tyto osoby se vyskytují především v pracovních dnech v oblasti Šalamounky, jedná se o osoby závislé na návykových látkách, a dále účelový průchod v oblasti Anděla.

Způsob zajištění podkladů

Podklady pro následné zpracování byly zajišťovány z několika zdrojů:

- Sběr přímo v terénu, v lokalitách, kde se osoby bez přístřeší nachází a poté byla zapsána do záznamového archu. Oslovené osoby byly seznámeny s tím, že smyslem tohoto šetření je zjistit počty osob bez přístřeší na území MČ Praha 5, a zároveň nabídnutí pomoci. Otázky byly zaměřeny na zjištění trvalého bydliště osob, délku jejich pobytu na ulici, způsob obživy, využívání pomoci NNO či závislost na alkoholu/drogách.
- Pro porovnání byly použity údaje z terénního šetření v r. 2013.

Při mapování v r. 2013 bylo navštíveno celkem 12 okrsků, kde se osoby bez přístřeší zdržují. Nalezeno a osloveno bylo 84 osob bez přístřeší. Při monitoringu v říjnu 2016 bylo zastiženo celkem 36 osob v 10 okrscích a v březnu 2017 bylo kontaktováno 28 osob v 6 okrscích.

Výsledky mapování

V následujících grafech a tabulkách jsou uvedeny výsledky mapování, veškeré:

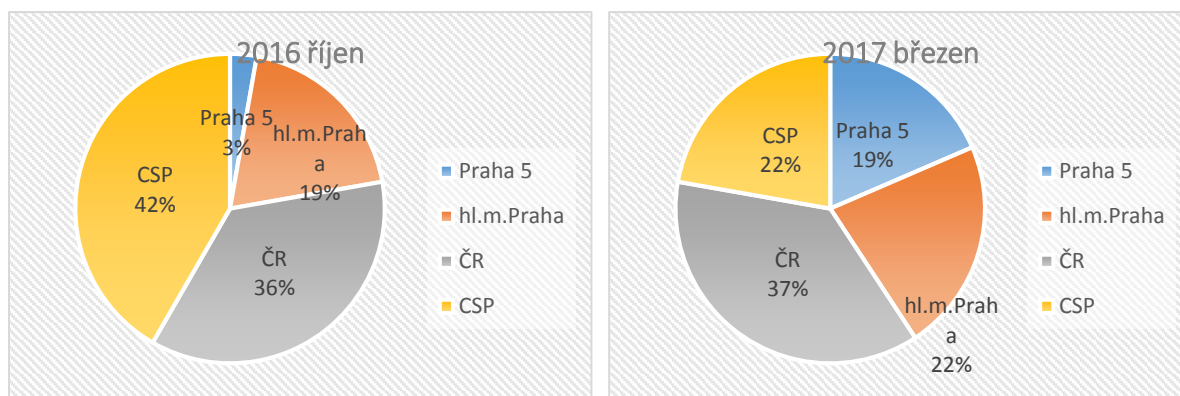
- podle trvalého bydliště a pohlaví

Místa trvalého bydliště jsme při šetření zjišťovali s rozlišením na osoby hlášené k pobytu na MČ Praha 5, obyvatele ostatních městských částí (označeno jako hl. m. Praha), označení ČR pro obyvatele krajů ČR s výjimkou hl. m. Prahy, a cizí státní příslušníky (CSP).

říjen 2016	Praha 5	Hl.m. Praha	ČR	CSP	Celkem
muži	0	3	10	10	23
ženy	1	4	3	5	13
celkem	1	7	13	15	36

březen 2017	Praha 5	Hl.m. Praha	ČR	CSP	Celkem
muži	5	5	8	4	22
ženy	0	1	2	3	6
celkem	5	6	10	7	28

grafické znázornění podle místa trv. bydliště

Z grafů je patrná změna v poměru počtu obyvatel MČ Praha 5 především na úkor CSP.

Při monitoringu v říjnu 2016 byla kontaktována pouze jedna žena přihlášená k trvalému pobytu na naší MČ. Celkově jsou obyvatelé Prahy početně méně zastoupeni než osoby s bydlištěm mimo hl. m. Prahu. Nejvyšší početní zastoupení měli CSP.

Z výsledků šetření v r. 2017 vyplývá nárůst počtu mimopražských obyvatel.

V r. 2013 byl poměr 52,60% mimopražských k 23,27% obyvatelům z jiných MČ a 11,13% s bydlištěm na MČ Praha 5. Z dostupných záznamů vyplývá, že při tomto monitoringu bylo zastiženo 14 CSP (v říjnu 2016 jich bylo zastiženo 7 a v březnu 2017 celkem 15).

Důvodem větší kumulace mimopražských osob bez přístřeší v Praze může být fakt, že je zde větší možnost přivýdělku, větší anonymita a více poskytovaných sociálních služeb.

- **podle země původu CSP**

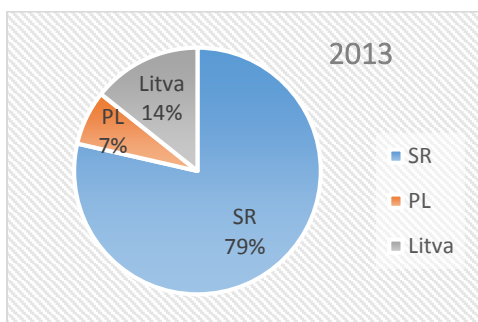
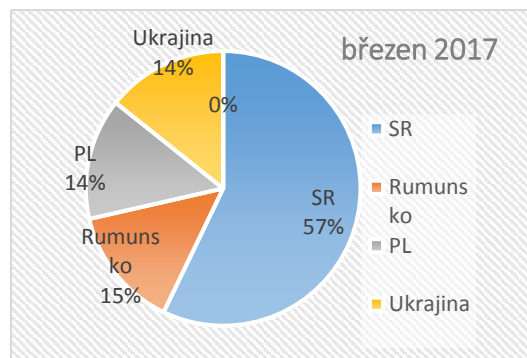
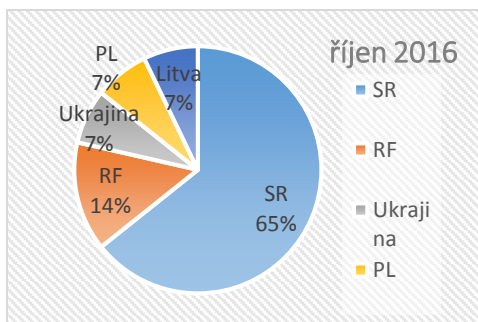
grafické znázornění podle pohlaví a původu CSP

V následujících grafech a tabulkách jsou uvedeni cizinci podle země původu a pohlaví:

říjen 2016	SR	RF	Ukrajina	PL	Litva
Muži	6	0	0	0	1
ženy	3	2	1	1	0
celkem	9	2	1	1	1

březen 2017	SR	PL	Rumunsko	Ukrajina
Muži	2	1	1	0
ženy	2	0	0	1
celkem	4	1	1	1

2013	SR	PL	Litva
Muži	7	0	2
ženy	4	1	0
celkem	11	1	2

Mezi CSP jsou zařazeni jak obyvatelé EU, tak „třetizemci“ (osoby původem mimo EU). Z „třetizemců“ byly kontaktovány 2 občanky Ruské federace, z obyvatel EU jsou zastoupení kromě občanů SR, kteří jsou zastoupeni v nejvyšším počtu, občané Ukrajiny, Litvy a Polska. Při následném monitoringu v březnu 2017 se jejich počet upravil – snížil. Bylo zastiženo celkem 7 CSP, všichni původem z EU, z nichž jedna byla žena: 4 osoby se státní příslušností SR, 2 PL a 1 občan Rumunska

- podle věku

V následujících tabulkách jsou kontaktované osoby rozděleny podle věku

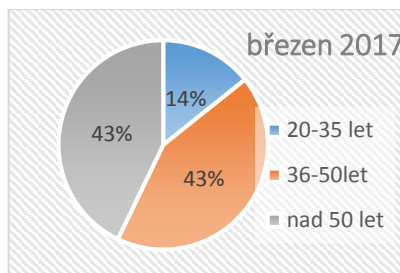
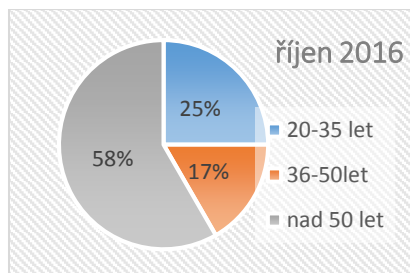
Říjen 2016	20-35 let	36-50 let	Nad 50 let
muži	6	4	15
ženy	3	2	6
celkem	9	6	21

Říjen 2017	20-35 let	36-50 let	Nad 50 let
muži	4	8	10
ženy	0	4	2
celkem	4	12	12

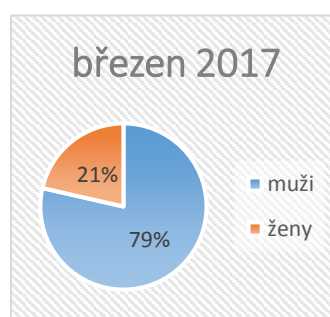
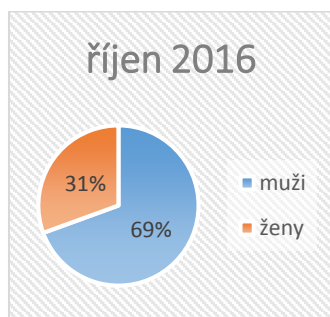

V říjnu 2016 převažovaly mezi kontaktovanými osobami lidé ve věku nad 50 let, při následném monitoringu v březnu 2017 je poměr mezi osobami ve věku 36-50 a vyšším než 50 let vyrovnaný.

Grafické znázornění rozdělení podle věku

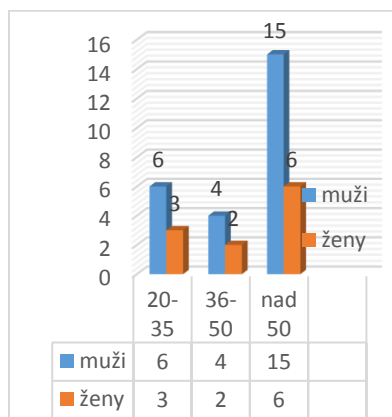
- zastoupení podle pohlaví osob bez přístřeší

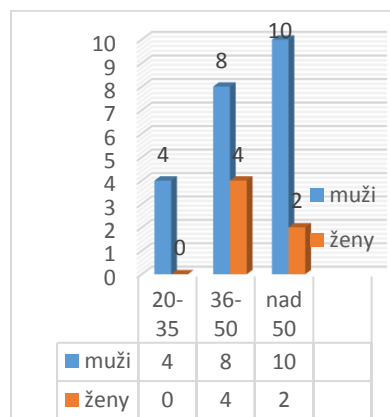
Při porovnání poměru zastoupení žen a mužů mezi osobami bez přístřeší při mapování v říjnu 2016 i březnu 2017 je poměr mužů vůči ženám více než dvojnásobný, podobný výsledek byl zaznamenán i v r. 2013, kdy bylo zkontaktováno 23,27% žen a 63,73% mužů.

Grafické znázornění podle věku a pohlaví

říjen 2016

březen 2017

- **podle způsobu obživy, spolupráce s NNO**

Následující tabulky zobrazují způsob obživy (někteří udávají i více zdrojů), dále spolupráci s NNO. Všechny údaje zaznamenané v tabulce vychází ze sdělení kontaktovaných osob, nezohledňují postřehy nebo zkušenosti a znalosti SK nebo strážníků MP.

Říjen 2016	důchod	DHN	sběr	brigády	zaměstnání	spolupráce NNO
muži	5	10	12	10	2	3
ženy	1	6	7	0	0	2
celkem	6	16	19	10	2	5

Březen 2017	důchod	DHN	sběr	brigády	zaměstnání
muži	2	5	6	4	2
ženy	0	0	2	4	0
celkem	2	5	8	8	2

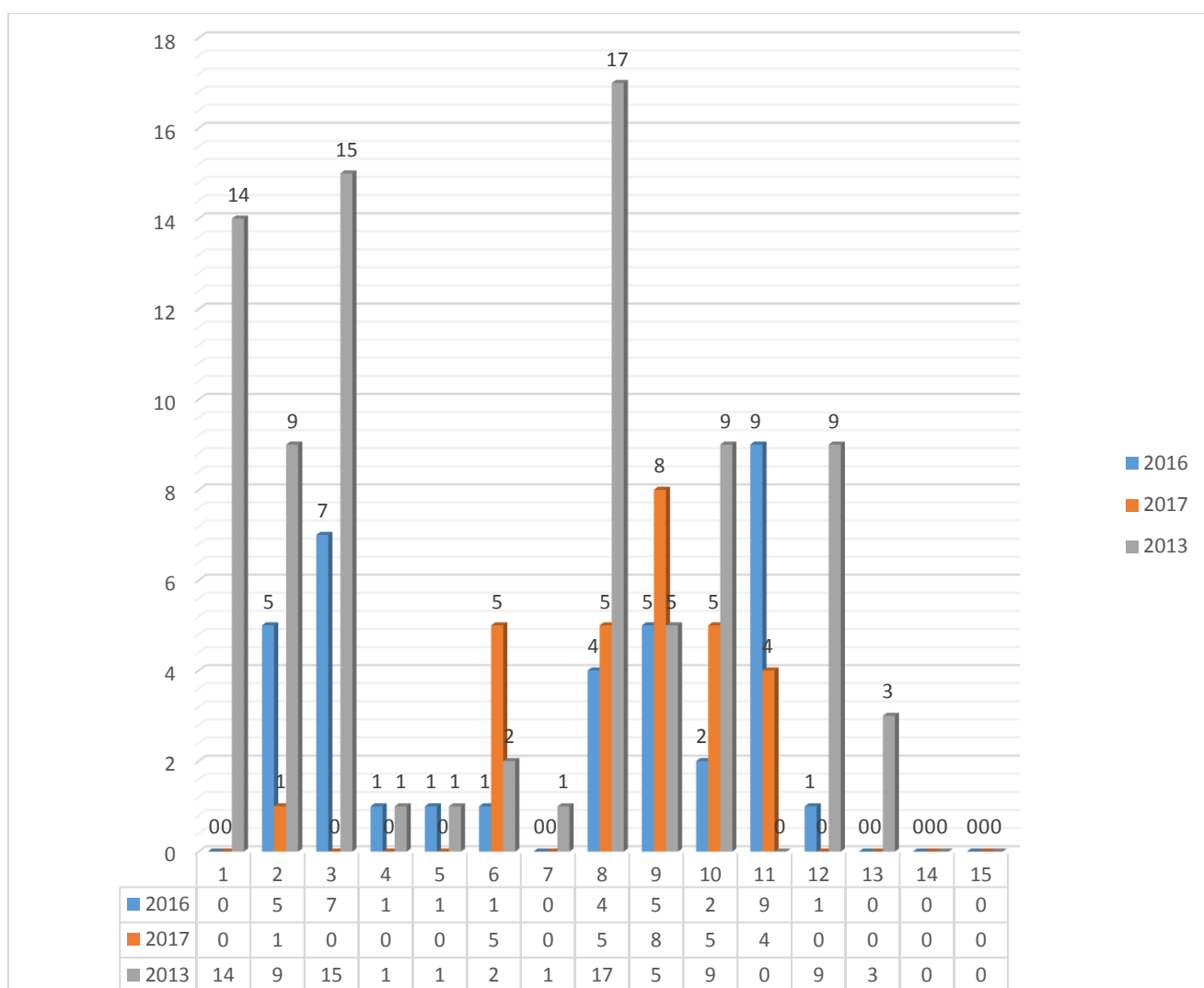
Dle zjištění při mapování v r. 2013, v říjnu 2016 i březnu 2017 absolutní většina osob bez přístřeší udává příjem ze sběru či z brigád. Příjem z dávek HN, starobního či invalidního důchodu, příjem z pracovní činnosti měl při všech měřeních nižší početní zastoupení. Tato čísla jsou alarmující především s ohledem na budoucnost těchto osob, protože z důvodu nedostatečné doby pojištění na důchody nedosáhnou a budou odkázáni pouze na dávky hmotné nouze. Řada osob bez přístřeší na otázku „proč nepracují“ odpovídá, že se důchodu stejně nedožijí.

Při kladení otázky týkající se využívání pomoci NNO byly vyjmenovány tyto NNO: Naděje, Armáda spásy, Arcidiecézní charita Praha a jejich denní centra či terénní sociální služby a K centra Progressive, Sananim a Drop-in. Při terénní sociální práci dotazovaní nerozlišují, z jaké NNO jsou pracovníci, kteří je kontaktují. V rámci návštěv v NDC je identifikují podle místa jejich působení – „Bulhar“ (Naděje) či „Tusarovka“ (Armáda spásy), Stage 5 (Progressive).

- osídlení podle okrsků MP

r.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	cel.
2016	0	5	7	1	1	1	0	4	5	2	9	1	0	0	0	36
2017	0	1	0	0	0	5	0	5	8	5	4	0	0	0	0	28
2013	14	9	15	1	1	2	1	17	5	9	0	9	3	0	0	86

Graf znázorňuje počet osob v jednotlivých okrscích

Závěr

Monitoring pobytu osob bez přístřeší na území MČ Praha 5 probíhá průběžně, a to nejen ze strany OSO, ale také NNO. Nejen podle zjištění zpracovaných OSO je patrný trvalý pokles počtu těchto osob, pokles potvrzují také terénní pracovníci ostatních organizací.

V souvislosti s tímto mapováním bychom chtěli zdůraznit, že práce na oddělení sociálních kurátorů se nezaměřuje „jen“ na monitorování situace v terénu, ale jejich činnost má také preventivní charakter. S některými klienty je spolupráce dlouhodobá, s jinými je kontakt jen přechodnou dobu. Výsledky spolupráce mohou být různé:

- Pan H. se na oddělení obrátil s prosbou o pomoc krátce před svým exekučním vystěhováním, o termínu vystěhování věděl téměř rok před svou první návštěvou. Jeho vystěhování se nepodařilo zabránit.
- V případě jedné seniorky, která byla na SK odkázána po nezaplacení několika splátek, se po několikaměsíční spolupráci daří splácet její dluh na nájemném. Vzhledem k tomu, že její situace potřebuje dlouhodobější spolupráci s ohledem na další problémy, je tato žena v kontaktu s SK i nadále.
- Další z klientů, CSP, který z důvodu omezených pohybových schopností již nějakou dobu spolupracoval s NNO poskytující pomoc v terénu, požádal o pomoc při návratu zpět do svého původního bydliště. Proto byl zajištěn kontakt s konzulátem země jeho původu. Zde bylo zjištěno, že mohou zprostředkovat dopravu, ale pouze na náklady konkrétní osoby nebo jeho blízkých. Klientovu přepravu nebylo možné zajistit tímto způsobem, proto byla zajištěna úhrada nákladů prostřednictvím ÚP (samozřejmě uhrazena nejlevnější přeprava).

Bezdomovectví může ohrozit kohokoliv. Kdokoliv se může dostat do situace, kdy z nejrůznějších důvodů dočasně nebude schopen plnit svoje závazky. Požádat o pomoc pracovníky Odboru sociální problematiky nebo o „sociální dávky“ na Úřadu práce, je vždy lepší varianta, než soudní vystěhování z bytu.

Poděkování

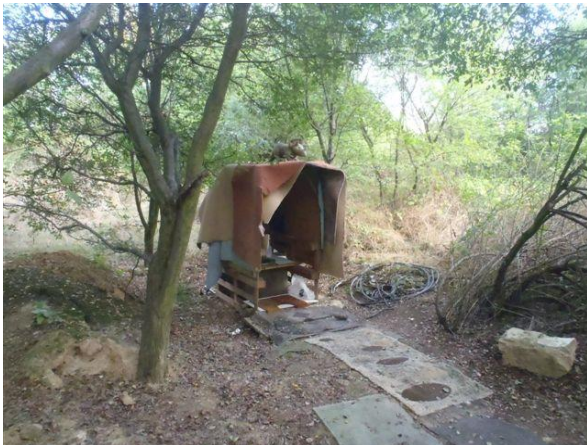
Děkujeme za spolupráci strážníkům MP, kteří sociální kurátorky v terénu doprovázeli, poskytovali cenné informace o osobách a konkrétních místech jejich výskytu, a zároveň vytvářeli bezpečný prostor pro mapování a vyhledávání, včetně zajištění ilustrační fotodokumentace. Výborná spolupráce byla se všemi strážníky, kteří nás doprovázeli. Jmenovitě bychom chtěly poděkovat strážníkovi MP panu Štěpánkovi za doprovod a cenné informace nejen během práce v terénu, ale také za následné konzultace při zpracování zprávy, a vedoucímu okrskové služebny Barrandov panu Bc. Lazarovi za organizační zajištění ze strany Městské policie.

Přílohy

Fotografie použité v příloze byly získány během monitoringu v říjnu 2016 a březnu 2017

Mezi osobami bez přístřeší jsou extrémní tak jako v běžné populaci

Rozmanité podmínky pro přípravu stravy

Bydlení v karavanu, budově, stanech nebo montovaných stavbách

Opuštěné stanoviště

